

مختصری درباره علم کلام

مؤلف:

دکتر جلال جلالی زاده

جلالی زاده، جلال، ۱۳۳۹ -

مختصری درباره علم کلام / مؤلف جلال جلالی زاده. -- تهران: سیروان،

۱۳۸۵.

۶۴ ص.

ISBN: 964-96492-0-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. کلام. ۲. کلام اهل سنت. ۳. کلام شیعه. الف. عنوان. ب. عنوان:

علم کلام.

۲۹۷/۴

م ۳/ ۲۰۳ BP

۸۴-۳۸۸۲۰م

کتابخانه ملی ایران



مختصری درباره علم کلام

دکتر جلال جلالی زاده	✦ مؤلف:
نشر سیروان	✦ ناشر:
جلد ۱۰۰۰	✦ تیراژ:
اول - ۱۳۸۵	✦ نوبت چاپ:
چاپخانه نشاط	✦ چاپ:
۴۰۰ تومان	✦ قیمت:
ISBN: 964-96492-0-4 / ۹۶۴-۹۶۴۹۲-۰-۴	✦ شابک:

انتشارات سیروان: تهران، صندوق پستی: ۱۸۵ - ۱۵۶۱۵، تلفن: ۷۷۵۳۷۶۵۵

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	علم کلام
۱۲	غایت و مرتبه علم کلام
۱۲	وجه تسمیه علم کلام
۱۳	فرق بین کلام و فلسفه
۱۴	علل پیدایش علم کلام
۱۵	علل پیدایش علم کلام
۱۶	چگونگی پیدایش علم کلام
۱۷	وظیفه علم کلام
۱۷	ویژگی های کلام اسلامی
۱۸	خدمت متکلمین به علم و حکمت
۱۸	پیدایش مسائل کلامی
۱۹	فرق مختلف کلامی
۱۹	فرق سیاسی
۲۰	مسئله حکمیت
۲۱	موضعگیری خوارج در مقابل حضرت علی
۲۱	عقاید مهم خوارج
۲۳	دلایل تفرق خوارج
۲۳	مرجعه

۲۴	پیدایش مرجئه
۲۵	معنای ارجاء
۲۷	فایده این موضعگیری
۲۸	خاستگاه مرجئه
۲۸	علل پیدایش مرجئه
۲۸	عقاید مرجئه
۲۹	شیعه
۳۲	عصمت امام
۳۲	اختلاف فرقه‌های شیعه و مهمترین فرقه‌های آنها
۳۳	اصول عقاید کیسانیه
۳۴	شیعه زیدیه (۱۲۲-۷۹)
۳۵	عقاید زیدیه
۳۷	اصول عقاید اسماعیلیه
۳۸	شیعه امامیه
۳۸	عقاید شیعه
۳۹	زمینه‌سازان معتزله
۴۰	چه کسی اولین بار این بحثها را شروع کرد
۴۱	غیلان دمشقی و پیدایش مذهب اختیار
۴۲	معتزله
۴۶	نظر آنها در مورد قرآن
۴۷	حسن و قبح عقلی
۴۹	علل پیشرفت معتزله
۵۰	سایر عقاید معتزله
۵۱	عوامل شکست معتزله

۵۱	محدثین یا سلفیه
۵۲	اشاعره
۵۶	چرا اشعری از معتزله، اعتزال گزید؟
۵۷	علل کناره گیری اشعری از مذهب معتزله
۵۸	علل و عوامل گسترش مذهب اشاعره
۵۹	اشاعره پس از اشعری
۶۰	اصول عقاید اشاعره
۶۲	ماتریدیه
۶۳	عقاید ماتریدیه

مقدمه

ای برادر تو همان اندیشه‌ای مابقی تو استخوان و ریشه‌ای انسان با اندیشه زنده است و اندیشه فصل ممیزه انسان از حیوان می‌باشد، گاهی ریشه‌های اندیشه در زمین است و عرفی، گاهی پشتوانه‌ای در آسمان دارد و از باران فیض الهی سیراب می‌شود. در هر صورت انسان با صفت اندیشمند بودن و به خاطر علاقه به اندیشه و عقیده‌ای که از آن جانبداری و حمایت می‌کند. خود به گردآوری ادله و براهین در دفاع از اعتقادات خود می‌پردازد با توجه به اینکه انسان فطرتاً حقیقت‌جو، حق‌گرا و کنجکاو است و به دنبال یافتن مقصود گمشده خود می‌باشد پس از رسیدن به مقصود تحت تأثیر سنت، محیط، آداب و رسوم و خانواده قرار گرفته و نسبت به فکر و دین خود تعصب می‌ورزد و معتقدات خود را حق و دیگران را باطل می‌شمارد. خود تعدد فرقه‌ها و گرایشهای کلامی و فقهی در دین اسلام نمونه‌ای از آن است که هریک خود را فرقه ناجیه و دیگران را گمراه می‌داند. اما برای ما که عصر پیدایش این فرقه‌ها را درک نکرده‌ایم، مطالعه تاریخ پیدایش و سیر اعتقادات و آموزه‌های آنها می‌تواند در قضاوت و یا گزینش آرای آنها و حرکت در



مسیر فکر و کلام اسلامی بهترین کمک باشد، چون آشنایی با دیدگاه‌های گروه‌ها و فرقه‌های مختلف اسلامی در نزدیک کردن اذهان بسیار مؤثر است و اگر هم امکان مطالعه مفصل کتابهای آنها نباشد می‌توان به طور اجمالی با دیدگاه‌های آنها آشنا شد. در این راستا تلاش می‌شود برای آشنایی خوانندگان به طور اختصار به این مکاتب پرداخته شود.